

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАН УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК СУДНОБУДУВАННЯ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ НУК
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

**МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я:
ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ
ДО 100-РІЧЧЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА**

X Всеукраїнська науково-методична конференція

9 жовтня 2020 р.

*Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова,
кафедра соціально-гуманітарних дисциплін,
пр-т Героїв України, 9*

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Миколаїв – НУК – 2020

УДК 94(477.7)

ОРГАНІЗАТОРИ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Південний науковий центр НАН України
Академія наук суднобудування
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського
Миколаївська обласна організація
Національна спілка краєзнавців України
Навчально-науковий гуманітарний інститут НУК
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

Матеріали публікуються за оригіналами, які представлені авторами

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей

За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор

Відповідальний за випуск:

О. В. Бобіна

Миколаївщина і Північне Причорномор'я: історія і сучасність. До 100-річчя Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова : матеріали X Всеукраїнської науково-методичної конференції. 9 жовтня 2020 року. – Миколаїв : НУК, 2020. – 54 с.

В матеріалах X Всеукраїнської науково-методичної конференції розглядають питання формування почуття регіонального патріотизму, гордості за свою «малу» Батьківщину та формування активної громадянської позиції серед молоді і студентства. Конференція присвячена до 100-річчя Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

УДК 94(477.7)

© Національний університет
кораблебудування імені адмірала
Макарова, 2019

УДК 37.013.78:908

Бобіна О. В.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(Україна, Миколаїв),

oleg.bobina@nuos.edu.ua

АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА НУК: ДОБРОЧЕСНІСТЬ, ДОВІРА, ПРОЗОРИСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, РЕАЛЬНЕ НАВЧАННЯ, СПРАВЖНЯ НАУКА

Сучасний етап розвитку освіти і Україні вимагає нових ідей і нового досвіду. Серед явищ, які сприяють розвитку і надають кращих якостей освіті є корпоративна культура. Для вищої освіти – академічна культура. Автор визначає складові принципи академічної культури НУК, виходячи з того, що НУК входить до числа найстаріших ВНЗ України.

Ключові слова: академічна культура, НУК, історія, доброчесність, довіра, прозорість.

Під терміном академічна культура, в нашому тексті, ми розуміємо випадок корпоративної культури, корпоративного духу, який притаманний вищій школі. В даному випадку ми наголошуємо на тому, що нашій корпорації – Національному університету кораблебудування імені адмірала Макарова притаманна особлива культура і особливий дух університету. Саме академічна культура, особливо відрізняє НУК від інших університетів міста Миколаєва. Ця академічна культура робить НУК унікальним і привабливим для молоді, яка бажає навчатись, для педагогів, які бажають ділитися знаннями і набувати їх, і для дослідників, які «створюють» і добувають нові знання.

Як інструмент дослідження макро- і мікроекономічних процесів, феноменів управління і стратегічного розвитку організацій і корпорацій поняття «корпоративної (організаційної) культури» починає використовуватись американськими дослідниками з кінця 60-х рр. XX ст. і свою визначеність набуває до середини 80-х рр. XX ст. Базуючись на працях попередників, Едгар Штейн, в 1985 р., формулює принципи корпоративної культури в праці «Організаційна культура і лідерство».

Сенс досліджень корпоративної культури і простий, і складний. Простота феномену корпоративної культури в тому, що управління великою корпорацією вже не обмежується базовим методом і принципом «carrot and stick», «spoonful of dirt, spoonful of

sugar». Більш того, ефективне управління базується на загальнокультурних цінностях та ідеях оточуючої спільноти. А в певних організаціях формуються і свої культурні особливості. «Складність» корпоративної культури в «нових» вимогах до управлінців і персоналу. Управлінці повинні формувати місію і цінності корпорації, і дотримуватись цих цінностей. Персонал має розуміти свою місію і цінності корпорації, і реалізувати її на основі проголошених цінностей. Таким чином управлінці і персонал знають мету, поділяють єдині цінності, діють на основі цих цінностей, і не розділені статусно-рольовий принципом. Така позиція робить організацію ефективною і унікальною. А значить ця корпорація може видати на ринок унікальну продукцію з новими смислами.

Корпоративна культура університетів, вищої школи, за великим рахунком, має дві традиції. «Перша культура» – це культура класичних університетів Італії, Франції, Британії, які виступали самостійними самоврядними корпораціями і вели справи з оточуючим світом від імені професорів, студентів і частково церкви. «Друга культура» – це культура «університету Гумбольдта». Суть її – за університет відповідає держава. Держава створює університет, піклується про університет, але і вимагає від університету.

Зрозуміло, що ми спрощено підійшли до аналізу цих моделей. Не згадали модель Grand Ecole Наполеона, модель університетів в

Австро-Угорщині і в Російській імперії. Свої особливості академічної культури мали «університети із червоної цегли» – «red brick universities». Ці вищі навчальні заклади з'являються у Британії у другій чверті XIX ст. Особливістю цих технічних університетів було те, що вони не виступали як класичні освітні «закриті» корпорації типу Кембриджу чи Оксфорду, вони не зважали на соціальний стан і релігійні вподобання студентів і викладачів. А своє головне завдання бачили в передачі навичок і знань для «реального», технологічного, індустріального світу. Їх не цікавило академічне, абстрактно-теоретичне знання.

Українські вищі навчальні заклади, незалежно від державного підпорядкування Австрійській чи Російській імперії, чи СРСР набували суттєвих рис академічної культури «гумбольдтовської» моделі. А за умов СРСР додалися ідеологічний тиск і мілітаризація досліджень. В академічній культурі радянського університету химерно поєдналися як найкращі зразки, так і складно-зрозумілі. Але без сумніву було те, що провали в освіті ретельно приховувалися, найкраще пропагувалось, а комуністична влада не хвалилась вченими ступенями і званнями.

Натомість в євроатлантичному світі, впродовж XX ст. особливо в другій половині, вища освіта стала масовою, доступною, приймаючи на себе не лише освітні, але і інші соціальні функції. Академічні культури різних моделей переплітались, трансформувались, збагачувались. Сформувалась група елітних вищих навчальних закладів. На пострадянському просторі, частково, ці процеси почалися в 90-ті рр. XX ст. і йдуть до цього часу. Розпад СРСР призвів до утвердження нових принципів функціонування економічного, політичного, соціального, культурного життя в Україні. Все це вплинуло і на культуру вищої освіти. Ринкові принципи в освіті, формування приватної освіти, масовізація вищої освіти, злидні 90-х рр. серед студентів і викладачів призвели до занепаду кращих елементів академічної культури і до певного поширення маргінально-девіантних елементів академічної культури. Особливо це виявилось у бажанні представників влади «нагородити» себе вченими ступенями і званнями.

Але розвиток українського суспільства, відкритість української академічної спільноти, долучення національної академічної спільноти до євроатлантичної академічної традиції, зовнішні впливи і внутрішні вимоги молодого покоління змінили ситуацію. Академічна

культура вищої освіти потребує змін, оновлення і нового розуміння. Академічна культура НУК пройшла через низку випробувань і в цілому зберегла кращі свої елементи і принципи.

Перед нашим університетом стоїть завдання актуалізації, пропаганди і поширення базових принципів академічної культури серед студентів і молодих дослідників; вивчення академічних принципів яким слідує старше покоління педагогів і вчених НУК; обмін культурним надбанням з кращими академічними культурами світу.

Базовими складовими корпоративної академічної культури є визначення місії, бачення, цінностей які сповідує колектив НУК; підтримання високої довіри і поваги в колективі, відсутність страху висловлювати свою думку, присутність інакомислення; наявність лідера/лідерів, які дотримуються визначених принципів, адже стиль роботи, мислення, поведінка лідера визначає стиль діяльності підлеглих; наявність зворотного зв'язку між студентами, викладачами, працівниками та керівниками.

Головними цінностями і принципами академічної культури НУК ми заявляємо академічну доброчесність, довіру, прозорість, реальне навчання, справжню науку, відповідальність.

Академічна доброчесність є поняттям загальноприйнятим у розвинутих країнах сучасного світу. Категорія академічної доброчесності відзначається своєю багатовимірністю, що означає поєднання в ній як відповідних фундаментальних цінностей, так і механізмів й інструментів їхнього забезпечення і просування.

В законі України «Про освіту» (2017) визначено, що академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Коротко принципи доброчесності можна сформулювати таким чином: пиши сам; не списуй, цитуй коректно; не підробляй результати; пам'ятай що, ти не перший, і не останній науковець; будь готовий до наукової і ненаукової критики щирих науковців і заздрисників.

Під довірою ми розуміємо впевненість в чесності, порядності і доброзичливості партнера в освітньому і науковому процесі. Довіра – це перший крок до встановлення

ефективного процесу передачі знань, наукового пошуку, ефективного управління. Розуміючи, що довіра як людське благо, явище унікальне ми пропагуємо її і намагаємось її поширювати. Але, права, функції і обов'язки студентів, викладачів, науковців, працівників чітко виписані в посадових обов'язках. Не хочеш, або не можеш довіряти – чітко дотримуйся посадових обов'язків.

Прозорість в НУК розуміється як можливість студентам, викладачам, науковцям, співробітникам бути обізнаними в справах і процесах функціонування НУК як корпорації. Це стосується місії і принципів діяльності, конкретних заходів і політики їх реалізації. Принцип прозорості реалізується через відкрите щорічне електронне оприлюднення вищими посадовцями НУК своїх декларацій, щорічні звіти керівництва НУК і оприлюднення звітів через електронну мережу, відкритість роботи Вчених рад НУК, інститутів, факультетів, відкритість нормативних документів, що регулюють навчальний і науковий процес в НУК, зворотній зв'язок, що реалізується через регулярні опитування.

Реальне навчання передбачає набуття студентами відповідних знань, умінь, навичок, компетентностей, які можна перевірити, а результати перевірки можна верифікувати. При цьому академічна спільнота НУК розуміє, що методи-інструменти набуття знань, умінь, навичок, компетентностей можуть бути різноманітними. Академічна спільнота НУК розуміє необхідність, в окремих випадках, трудової діяльності студентів в сучасних капіталістичних умовах. Базовим принципом навчання в такому випадку стає індивідуальне навчання. Студенти, які забувають про свою основну сферу діяльності, повинні замислитись над своїм майбутнім у складі родини НУК. Принцип реальності навчання в діяльності викладачів розуміється як готовність в будь-який час спілкуватись із студентам, передавати йому свої знання, консультувати його. Викладач, відповідно до принципу прозорості, має оголосити «правила» взаємодії із студентами і жорстко дотримуватись його. В разі їх порушень він не має права вимагати їх дотримання з боку студентів. Справжня наука в НУК – це вирішення реальних наукових проблем, реальні наукові колективи, пошук замовників.

Утвердження, пропаганда і поширення цих принципів – вимога, необхідність і реальність сучасного світового освітнього простору. Сучасні знання з управління корпоративними системами обумовлюють необхідність

корпоративної, у нашому випадку академічної культури, такими причинами: 1) збільшенням контактів з оточуючим світом, відкритістю до нових ідей; 2) аналізом потреб клієнтів і аналізом відслідковуванням дій і досягнень конкурентів; 3) на ці дії підштовхує ринок освітніх послуг який постійно змінюється, стає конкурентним і непередбачуваним.

Джерела і література

1. Кодекс академічної доброчесності та корпоративної культури: затв. Вченою радою Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова від 25.06.2020 р. URL: http://www.nuos.edu.ua/students/osvita/polozhennya.php?ELEMENT_ID=2464 (дата звернення: 08.09.2020).
2. Положення про групу сприяння академічної доброчесності: затв. Вченою радою Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова від 25.06.2020 р. URL: http://www.nuos.edu.ua/students/osvita/polozhennya.php?ELEMENT_ID=2463 (дата звернення: 08.09.2020).
3. Положення про групу сприяння академічної доброчесності: затв. Вченою радою Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова від 25.06.2020 р. URL: http://www.nuos.edu.ua/students/osvita/polozhennya.php?ELEMENT_ID=2463 (дата звернення: 08.09.2020).
4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179).
5. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: лист МОН України, рекомендації від 23.10.2018 р. № 1/9-650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (дата звернення: 08.09.2020).
6. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в освітній та науково-дослідній роботі учасників освітнього процесу та науковців: затв. Вченою радою Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова від 27.12.2019 р. URL: http://www.nuos.edu.ua/students/osvita/polozhennya.php?ELEMENT_ID=1731 (дата звернення: 08.09.2020).
7. Про Проект. *SAIUP. Чесність починається з тебе*. URL: <https://saiup.org.ua/kontakti/> (дата звернення: 08.09.2020).
8. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.

9. Фундаментальные ценности академической добротности / перевод с английского; под ред. Т. Фишман. Второе издание. URL: https://www.academicintegrity.org/wp-content/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Russian.pdf (дата звернення: 08.09.2020).

10. Бухарестська декларація етичних цінностей і принципи вищої освіти в Європі. Інфопедія. URL: <https://infopedia.su/18x1e73.html> (дата звернення: 08.09.2020).

Bobina O. V., Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Mykolaiv, Ukraine), oleg.bobibna@nuos.edu.ua

Academic and cultural of NUS: academic integrity, trust, responsibility, transparency, true learning

Corporate culture is a special feature of a modern university. Western universities have their own traditions of academic culture. Ukraine universities should promote such principles of academic culture as integrity, trust, true learning and transparency.

Key words: academic culture, NUS, history, integrity, trust, true learning, transparency.

УДК 94(477.73) «652»

Демченко К. А.

Коледж Миколаївського національного університету імені
В. О. Сухомлинського (Україна, Миколаїв),

katedemchenko1807@gmail.com

ВПЛИВ ГРЕЦЬКОЇ КОЛОНІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

Проаналізовано та узагальнено вплив грецької колонізації на економічний, політичний та культурний розвиток Північного Причорномор'я; визначено роль античної цивілізації у історії України та Європи.

Ключові слова: грецька колонізація, Північне Причорномор'я, антична цивілізація, Україна, Європа.

Роль та значення античних держав і античної культури в історії важко переоцінити. Їхні досягнення лягли в основу багатьох сфер сучасного життя. Насамперед це наука (філософія, історія, математика), мистецтво (поетика, театр), юриспруденція. На нашу думку, майже немає такої галузі людської діяльності, яка б не мала свого зародження ще за античних часів.

Значну роль у історії України відіграли античні міста-держави Північного Причорномор'я, які, хоча і були органічною частиною античної цивілізації, але утворилися і розвивалися у тісній взаємодії з місцевим причорноморським населенням. Саме тому населення регіону впродовж цілого тисячоліття відчувало на собі суттєвий вплив високої античної цивілізації, що прийшла сюди разом з Великою Грецькою колонізацією (від VI ст. до н. е. і до IV ст. до н. е.) [3, с. 17–19]. Підтримуючи міцні економічні й культурні зв'язки з місцевими племенами, центри

давніогрецької цивілізації на Чорноморському узбережжі справили значний вплив на соціально-економічний, політичний, культурний розвиток місцевого населення.

У ході колонізації на землі Причорномор'я було перенесено еллінський демократичний устрій, що сприяло розвитку державотворчої традиції на теренах України. Грецькі переселенці передали місцевому населенню прогресивні технології землеробства та ремесла, залучивши його до товарно-грошових відносин. З Причорномор'я до Греції ввозилися: зерно, солонина, риба, руди металів, лід, шкура та інші види продовольства та сировини, раби. З грецьких полісів в колонії відправлялися: оливкова олія, високоякісне вино, розписна кераміка, різноманітне озброєння, ювелірні прикраси, парфумерія та багато іншого дорогого товару [1, с. 54–56].

Залучення місцевого населення до сфери торгівлі греків, до політичних взаємин, чи то в межах союзницьких відносин і навіть об'єднань